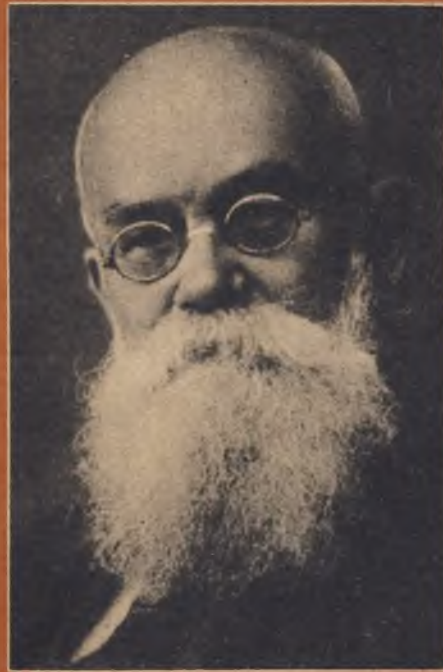

1-3
'96 **АРХІВІ
УКРАЇНИ**

hrushevsky.nbu.gov.ua

СІЧЕНЬ-
ЧЕРВЕНЬ

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

**Із статті С.Єфремова
“На сторожі національної
гідності”**

Хай хоч яка величезна заслуга вченого історика,
що вперше істинним світлом освітив наше минуле,
але не менше й заслуга громадянина, що осяває
теперішнє на шлях до майбутнього. Бувають навіть
моменти, коли, можливо, почесніше робити історію,
а не писати її. Що ж дивного, коли в такій
переважно живій і чуйній людині,
як М.С. Грушевський, перше завдання на час
відсунуло й заступило друге?

*Український історик. – 1995. – № 1-4 (124-127). – С. 172
(переклад О.Рибалка).*

На першій сторінці обкладинки –
академік М.С. Грушевський.

1-3 '96 АРХІВИ УКРАЇНИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

ВИДАЄТЬСЯ З 1947 р.

№ 1-3 (238) 1996

СІЧЕНЬ – ЧЕРВЕНЬ

Видавництво
“Українознавство”

З М І С Т

До наших читачів	3
Архівна грушевськіана	
СОХАНЬ П.С. Творча спадщина М.С.Грушевського і сучасність	4
ГИРИЧ І.Б. Неопубліковані матеріали з київської архівної спадщини М.Грушевського	7
ЦДАГО України	
ПИРИГ Р.Я. Грушевськіана у фондах архіву	12
ЦДІАК України	
ПІСЦОВА Л.З. До історії фонду Грушевських	16
ПАНОВА М.А., ПАНТЮХОВА О.Б. “Ваш люблячий... М.Грушевський” (маловідомі документи з родинного архіву)	18
МАТЯШ І.Б. “Одну потіху маю – в своїй доньці...” (з листів М.С.Грушев- ського до К.М.Грушевської)	29
МИЦИК Ю.А. Д.І.Яворницький – М.С.Грушевському	38
ЦДІАЛ України	
МАРТИНЕНКО О., СВАРНИК Г. Документи і матеріали Михайла Грушевського у фондах архіву	43
ЦДАВО України	
ЩУСЬ О.Й. Березень-листопад 1917 року в житті М.Грушевського- державотворця	48
Держархів Одеської області, Відділ рукописів і стародруків Одеської державної наукової бібліотеки ім.О.М.Горького	
ХМАРСЬКИЙ В.М., БЕЛОУСОВА Л.Г. М.С.Грушевський і одеські науковці	61
Державний архів СБУ	
ПРИСТАЙКО В.І., ШАПОВАЛ Ю.І. Михайло Грушевський у світлі невдомих документів ГПУ-НКВД	69
Інститут рукописів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського	
КІРЖАЄВ С.М. Спадщина Михайла Грушевського	79

Документ без коментаря. З протоколу розпорядчого засідання Археографічної комісії ВУАН від 4 серпня 1930 р.	86
Державні архіви Російської Федерації	
ПАПАКІН Г.В. Документи архівосховищ Російської Федерації про М.С.Грушевського	87
БІЛОКІНЬ С.І. "Справа про висланого з Галичини... професора М.Грушевського" (з фондів Держархіву Ульяновської області)	92
ПАСЬКО І.В. З петербурзьких адресатів М.С.Грушевського: листи до О.О.Шахматова (за матеріалами архіву Російської академії наук у С.-Петербурзі)	98

На допомогу архівістам

Типове положення про архівний підрозділ державного органу, органу місцевого самоврядування, державного підприємства, установи і організації	110
Типове положення про експертну комісію державного органу, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації	112

Інформація та хроніка

ПАВЛОВА О.Ф., МЯГКИЙ І.М., ШЕПЕЛЮК В.М. У ЦДАМЛМ України ..	115
ПОКІДЧЕНКО Л.А. "І оживе добра слава, слава України..."	116
ШЕВЧЕНКО С.І. Науково-практична конференція у Кіровограді	118

Підготовлено і видруковано на комп'ютерному і друкарському обладнанні, наданому Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського Національної академії наук України Українським науковим інститутом Гарвардського університету та Фондом Катедр Українознавства (ФКУ). Програма українознавчих досліджень, фундатором якої є ФКУ, фінансується за рахунок благодійних пожертв українських громад США і Канади.

В рамках державної програми видання фінансується
Державним комітетом України з питань науки і технологій.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Б.В.ІВАНЕНКО (головний редактор), Г.В.БОРЯК (заступник головного редактора), Л.М.ВАСЬКО (заступник головного редактора), Л.А.ДУБРОВІНА, В.С.ЛОЗИЦЬКИЙ, К.Є.НОВОХАТСЬКИЙ, Г.В.ПАПАКІН, Р.Я.ПИРИГ, П.С.СОХАНЬ, В.С.ШАНДРА, Н.М.ЯКОВЕНКО, М.А.ПРИТИКІНА (технічний редактор)

Адреса редакції: 252601, Київ-110, МСП, Солом'янська, 24.
Тел. 277-45-22.

МП "Офорт". Миронівська друкарня, вул. Леніна, 48.
Здано до набору 05.06.96. Підписано до друку 19.02.97.
Формат паперу 70x108 1/16. Офсетний друк. Умовн. фарбо-відб. 10,82.
Умовн. друк. арк. 10,5. Обл.- вид. арк. 10,43. Наклад 1200. Зам. 668

"Архіви України", №1-3. Науково-практичний журнал. Видається з 1947 р.

Свідоцтво про реєстрацію: КВ №5 від 07.09.93.

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.

Засновники – Головне архівне управління при Кабінеті Міністрів України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського Національної академії наук України.

© "Архіви України", 1997

До наших читачів

Шановні читачі! Це число “Архівів України” – особливе. Редколегія і редакція часопису переслідували мету охарактеризувати на його сторінках документальну спадщину М.С.Грушевського, 130-річчя від дня народження якого відмічається цього року, що зберігається в архівах України та за її межами. З огляду на це, відмовившись від традиційної рубрикації, в основу розміщення матеріалів номера покладено принцип місця зберігання документів ювіляра.

Ще за радянських часів “Архіви України” одними з перших звернулися до теми “Грушевський як історик і політичний діяч”, опублікувавши огляд його архіву у фондах ЦДІА України у м.Києві. Пізніше, до 125-річчя від дня народження М.С.Грушевського, на сторінках журналу було видрукувано ряд матеріалів про видатного історика, підготовлених на базі документальних джерел ЦДАГО України, ЦДІАК України, ЦДАМЛМ України та ін.

Сподіваємося, що матеріали цього числа зацікавлять читачів, стануть у пригоді численним дослідникам, усім, кого цікавить постать Великого Українця.

поручити звернути увагу, в зв'язку з сим, на звичаї при закладанню оселі, хати, її замешкання, як вибирають місце під хату, що вносять при замешканні етц. Нехай зістанеться ще днів 2-3, щоб переглянути – у Чубин[ського]² – може де що, у Шухевича та Сумцова³ Культур[ні] переживання С. 489-506, котрі я посилаю, хоч тут багато зайвого і непевного.

Тепер от що: передай Саші⁴ зараз отсю записку і лист з Секретаріату. Се він повинен був зробити, не зробив, і ми дістали [приказну] з загрозою до 1/ЛХ: провести [ще із неприємними] гостями.

Па!

Як ти почуваєш себе на силі, то може вернемося в четвер, зрештою побачимо. Я приїду в четвер вчасно – як що не буде дощу.

Я встиг прочитати статтю твою і вкладаю.

Там само. – Арк. 35.

² Мається на увазі видання “Этнографическо-статистическая экспедиция в Западно-Русский край, снаряженная императорским географическим обществом Юго-западного отдела. Материалы и исследования, собранные П.П.Чубинским” (СПб, 1872).

³ Ідеться про видання В.Шухевича “Туцульщина” (Львів, 1899-1907) та М.Сумцова “Культурные переживания”, що вперше побачили світ на стор. “Киевской старины” (1889-1890 рр.).

⁴ Грушевський Олександр Сергійович (1877-1943) – історик й історик літератури, брат Михайла Сергійовича Грушевського, один з молодших учнів Антоновича. Свою науково-педагогічну діяльність розпочав у Одесі як приват-доцент Новоросійського університету, пізніше – Петербурзького, потім – професор Українського Державного Університету в Києві (1918-1919). Дійсний член НТШ, голова Історичної секції. В УАН очолював Історично-географічну комісію; був членом Археологічної комісії. Звільнений 1933 року. Арештований і засланий на Урал (без суворої ізоляції) 1937 р.

№ 6*

[1926 р.]

Так мені прикро, моя найдорожча донечко, що я на тебе накричав, що я місця собі не знаходжу – що ти через мене плакала! Ніколи на то не вважай.

Савченко¹ не поїхав, то не хай займеться “Святом укр[аїнської] науки”². Дуже тебе цілую! Па!

Привези конвертів бо вже нема.

Там само. – Арк. 46.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

* Записку написано на листівці.

¹ Савченко Федір Якович (нар. 1892) – історик, дійсний член НТШ у Львові. В еміграції у Парижі був головою Української громади. Після повернення в Україну з 1924 р. до 1931 р. був секретарем і помічником М.С.Грушевського: допомагав у редагуванні видань, полагоджував справи у “Держвидаві”, їздив у всіх справах до Харкова тощо. Голова і секретар Ювілейного комітету 1926 р. В УАН був керівником Комісії Західної України, співробітником Комісії історичної пісенності. Автор книги “Заборона українства в 1876 р.”. 1934 р. засланий до Сибіру, згодом заслани і його дружину. Дальша доля невідома.

² Ювілейні заходи з нагоди 60-річчя від дня народження та 40-річчя наукової діяльності М.Грушевського (жовтень 1926 р.). Вечір вшанування М.С.Грушевського відбувся 3 жовтня 1926 р. у великому актовому залі Київського інституту народної освіти. На ньому були присутні представники всіх наукових інституцій України, урядова верхівка, представники партії, викладачі, студенти. Наукові установи Західної Європи, Америки, Австралії, Азії надіслали свої привітання.

Д.І.ЯВОРНИЦЬКИЙ – М.С.ГРУШЕВСЬКОМУ

Два великих українських історики не могли не знати один одного і не листуватися між собою. Досі ж було відомо лише про критичні рецензії М.С.Грушевського на “Історію запорозького козацтва” Д.І.Яворницького.

© Ю.А.Мицик, 1997

І.Шаповал у своїй книзі “У пошуках скарбів” навів гумористичний епізод про зустріч двох істориків у Дніпропетровському обласному історичному музеї у 1927 році, але слідів листування між ними до кінця 80-х років виявлено не було. Урешті працівник Дніпропетровського історичного музею С.В.Абросимова, упорядковуючи величезний масив листів, адресованих Яворницькому (вони зберігаються у відділі рукописів музею), знайшла й коротенького листа М.С.Грушевського від 21 липня 1927 р. Вона подала інформацію про даний лист у каталог музейної колекції¹, а пізніше і весь його текст до друку в журнал “Кур’єр Кривбасу” (Кривий Ріг), де він має невдовзі побачити світ. До 130-ї річниці від дня народження М.С.Грушевського І.Б.Гирич видав каталог-покажчик епістолярної спадщини Грушевського у ф. 1235 Центрального державного історичного архіву України, м.Київ, де вказав на два листи Д.І.Яворницького (1900 р.) та лист українських студентів Московського університету, у колі яких Д.І.Яворницький користувався великим авторитетом (1899 р.). Ознайомившись із архівною справою безпосередньо, ми виявили тільки один лист Яворницького. Вказівка ж на другий є помилковою або викликана якимось непорозумінням. Ті два листи, що відклялися у справах № 303 і 309 (один писаний особисто Яворницьким, а другий – за його участю), мають значну цінність і заслуговують на публікацію.

Перший лист важливий тим, що проливає світло на діяльність студентського українського товариства у Москві і роль Д.І.Яворницького у ньому, зв’язки між українцями Наддніпрянщини та Галичини, зростання національної свідомості українців Наддніпрянщини, котрі все виразніше орієнтувалися на Галичину – український П’ємонт, врешті – засвідчує визнання свідомими українцями видатної ролі М.С.Грушевського у тодішньому національно-визвольному русі українського народу. Важливим є те, що студенти, тягнучися до українського слова і “галицько-українського руху”, просять надіслати по-справжньому цінні книги, серед яких названо твори українських класиків літератури, визначних публіцистів, часто незаслужено забутих (Т.Зіньківського, наприклад), праці з історіографії*. Подаючи даний список, студенти на чолі з Яворницьким водночас залишають за Грушевським право внести до нього зміни на власний розсуд. Грушевський, очевидно, скористався цією пропозицією. Він (або хтось із близьких до нього працівників книгарні НТШ) вніс до листа деякі позначки, виправлення, доповнення. Так, було насамперед проставлено рік написання листа (1899), відзначено прізвища Франка, Зіньківського, Куліша, Огоновського, Уманця, Грушевського, а також “Літературно-науковий вістник” та одну з книг Петрицького (“Провідні ідеї у письмах Т.Шевченка”). Тим же олівцем було викреслено окремі прізвища і назви книг, зокрема Уманця, Смаль-Стоцького, Руданського, Подолинського, Бачинського, Грушевського, Антоновича, Петрицького. Імовірно, саме таким

¹ Епістолярна спадщина академіка Д.І.Яворницького. Каталог музейної колекції. – Дніпропетровськ, 1992. – Вид. 2-е. – С. 42-43. – № 393. Цей лист зберігається під сигнатурою Арх. – 11752.

² Епістолярна спадщина Михайла Грушевського. (Покажчик до фонду № 1235 у ЦДА України у м.Києві) / Упорядник І.Гирич. – К, 1996. – С. 84, 89.

* Список книг студенти укладали, очевидно, по пам’яті, плутаючи часом назви творів або ж імена письменників (так, Панько Куліш став Павлом і т.ін.).

чином Грушевський відзначив наявну в книгарні НТШ літературу і те, що мало бути відправлено до Москви.

Другий лист – це вже власноручне послання Яворницького. Тут він згадує про своє знайомство із Грушевським, хоч і поверхове, і просить допомогти у захисті магістерської дисертації та переїзді до Галичини, де він хотів би працювати як викладач. Для Яворницького – щирого патріота України – було зовсім нелегко мешкати у пронизаній імперським духом Москві, він прагнув переїхати до Галичини, відчути подих українського національного життя. Такі почуття для тодішніх українців не були чимось винятковим. До речі, дехто з адресатів Грушевського просили в цей час сприяти їм у вступі до Львівського університету (пішла чутка про відкриття у Львові українського університету). Тільки з Катеринославщини Грушевський одержав кілька листів з цього приводу (від Я.Балуша, Г.Базарянинова, Ю.Павловського), причому Павловський, котрий навчався перед тим у Томському медичному інституті, виявив своє прагнення завершити навчання у Львівському університеті, особливо відзначивши, що рветься на “найближчу і найріднішу Галичину”³.

Невідомо, що відповів Грушевський на лист Яворницького, але замір останнього так і не був реалізований. 1903 року він очолив Катеринославський історичний музей і за тридцять років перетворив його на найкращий у світі музей історії козацтва (на жаль, нині у музеї не збереглося й п'ятої частини скарбів, знайдених Яворницьким). Цікаво, що й пізніше Яворницький плекав надію переїхати до Галичини. У 1925 році він мав намір емігрувати з радянської України, над якою вже збиралися чорні хмари, але не зважився на цей вчинок на схилі літ. До того ж, і дехто із близьких друзів відраджував Яворницького від такого наміру, зокрема видатний український актор і режисер Панас Саксаганський.

Нижче подаються тексти двох вищезгаданих листів. Оскільки окремі слова у другому листі погано прочитуються, біля них проставлено в дужках знак питання. Правопис листів наближено до сучасного.

Публікацію підготував Ю.А.МИЦІК,
доктор історичних наук

³ ЦДІАК України, ф. 1235, оп. 1, стр. 310, арк. 5,6; 14,15.

№ 1

**1899 р., жовтня 23. – Лист групи українських студентів
Московського університету під керівництвом Д.І.Яворницького
до М.С.Грушевського**

м. Москва, 23 жовтня

Вельмишановний добродію!

Тільки безвихідне становище і чутка про Вашу відголосність на потреби Ваших земляків, чутка про Ваше завждне бажання допомогти їм в ділі їх національного пробудження, дозволяють нам звертатись до Вас з проханням допомогти і однімати у Вас час.

Річ іде ось про що: за останній рік у Москві склалась невеличка українська громадка переважно з студентської молоді. Похвалитись своєю підготовкою у ділі допомоги різному краєві мало хто може з громадян – все це народ тільки інстинктивно спочуваючий українському ділові, одним чуттям дішедший до розуміння великої національної несправедливості. Розуміючи всю недостаточність одного інстинктивного спочування серцем

і бажаючи ґрунтовно і на підставі науки ознайомитися з українським питанням, літературою, історією, політичним і економічним становищем Галичини-Руси, а також і з історією галицько-українського руху, громада постановила придбати такі книжки, котрі б повніше і краще відповіли на ці питання.

Сознаючи з гіркою своєю безсилля і мале ознайомлення з рідною літературою, ми звертаємося до Вас, яко до людини компетентної, з проханням одібрати книжки, які б варто було передплатити задля досягнення позначеної мети. На ті мізерні кошти, які нам вдалося на перший раз нашкрябати з студентської голоти, ми б хотіли мати книжки першої нагальної потреби.

Яко показчик того, що нас цікавить, прикладаємо у кінці невеличкий список книжок, деякі з котрих ми бажали б придбати. Але поспішаємо пояснити, що у долі вибора книжок ми цілком покладаємось на Вас, і від Вас залежить, ствердити цей список чи замінити його іншим.

Скомпонований нами список книжок на суму 35 карбованців, які прикладаємо при цьому листі, просимо покійно віддати у книгарню наукового товариства ім.Шевченка і відтіть одіслати книжки по такій адресі: "г.Москва, імператорський університет, приват-доценту Дмитрию Івановичу Эварницкому".

Ще раз просимо вибачити за турботу. Прийміть щирю пошану від гурточка земляків, занесених на далеку чужину з однаково любої нашому серцеві України-Руси.

Ось список тих книжок, які б ми хотіли придбати.

<u>Антонович Вол.</u>	Історія України (на укр.мові), тобто про іст. часи. История Великого князівства Литовського.
<u>Баштовий</u>	Українство на літературних позовах з Московщиною.
<u>Драгоманов Мих.</u>	Про галицько-руське письменство і інші твори на укр. мові.
<u>Франко Ів.</u>	Усі твори.
<u>Зіньківський Трохим</u>	Твори.
<u>Колеса Олек.</u>	Шевченко і Міцкевич.
<u>Кониський Олек.</u>	Біографія Шевченка. Роман "Грішники".
<u>Кобринська</u>	Твори.
<u>Коцюбинський</u>	Твори.
<u>Куліш Павло</u>	"Чорна рада".
<u>Кенан</u>	Сибір.
<u>Левченко Вол.</u>	Пани й люде, Per pedes apostolorum.
<u>Левицький-Нечуй</u>	Світогляд українського народу.
<u>Макарушка Остап</u>	Короткий огляд рус.-україн. письменства від XI – XVIII століть.
<u>Маковей</u>	Поезії.
<u>Огоновський</u>	История руської літератури (2 примірн.). Studien auf d.Gebiete d.Ruthen Sprache.
<u>Петрицький</u>	История старинной Галичины. Провідні ідеї у письмах Т.Шевченка. "За громаду".
<u>Подоленко</u>	
<u>Українка Леся</u>	На крилах пісень.
<u>Уманець і Спілка</u>	Словниця мови україн.
<u>Устиянович Корній</u>	Раевський і рос. панславизм.
<u>Хванько-Кримський</u>	Твори.
<u>Шевченко</u>	Кобзар повний львів. видання.
<u>Шполюєнко</u>	Поезії і "Між народ".
<u>Стоцький</u>	Руська школа.
<u>Руданський</u>	Твори.
<u>Обачний</u>	Соціалісти між семінаристами.
<u>Подолинський</u>	Про фабрики на Україні.
<u>Мирний</u>	Хіба ревуть воли, як ясла повні.
<u>Бачинський</u>	Україна Irridenta.
<u>Павлик</u>	Життя Драгоманова. Особливо по історії України-Руси.
<u>Чайченко</u>	Яка тепер школа на Україні.

М.Грушевський История Укр.-Руси. I.
Л[ітературно]-н[ауковий] вісник. I.
ЦДІАК України. Ф. 1235, оп. 1, спр. 303, арк. 442-447.

№ 2
1900 р., лютого 8. – Лист Д.І.Яворницького
до М.С.Грушевського

Москва. Зарядье. Кривой пер.,
д. Бахрушина

Вельмишановний Михайло Сергійович!

Вибачайте за те, що я, не зовсім знайомий Вам чоловік, обертаюсь до Вас з моїм великим та щирим проханням. Ось воно це прохання. Уже три роки я проживаю в Москві і читаю тутечки, яко приват-доцент, в університеті “Курс истории малороссийского козачества”. Нудно мені тут страшенно і хотів би я податись геть із Москви до Галичини, але не просто, а з деяким умислом. Бачте, я тільки магістрант, а не магістр русской исторії, бо й досі не налагодивсь “защитить диссертации”. Тепер я надрукував другим виданням перший том “Истории запорожских козаков” по новим джерелам, що їх не бачив ніхто із українських істориків і хотів би “защитить” цю мою працю у Вас, у Львівському університеті, а після цієї “защиты” там же ж, чи у Львові, чи в другому якому городі, і зостатись на прожиття. Так от про це я Вас і турбую, вельмишановний добродію Михайло Сергійович. Будь-ласка, зробіть мені велику удачу [?], напишіть, чи можна мені б надіслати мою працю задля “защиты” и чи зміг би я зостатись в Галичині, знайти собі тамечки яку-небудь працю у якій-небудь гімназії.

Довіку буду дякувати Вам, якщо відгукнетесь до мене на цей мій лист.

Адреса: “Москва, Зарядье, Кривой пер., д.Бахрушина. Дм.Ив. Эварницкому”.

Щиро поважаючий Вас Д.Эварницкий

Магістерського екзамену я давно [?] вже збувся [?] у Варшаві.

Там само, спр. 309, арк. 52 і зв.

CONTENTS

To Our Readers:	3
<hr/>	
The Archival Legacy of Myxajlo Hrushevs'kyj: Archival Hrushevskiana	
SOXAN', P. S. Creative Legacy of M. S. Hrushevs'kyj in Present Times	4
HYRYCH, I. B. Unpublished materials from M. Hrushevs'kyj's Archival Legacy in Kyiv	7
Central State Archive of Societal Organizations of Ukraine (TsDAHO of Ukraine)	
PYRIH, R. Ja. Hrushevskiana in the Archive's Holdings	12
Central State Historical Archive of Ukraine in Kyiv (TsDIAK of Ukraine)	
HISCOVA, L. Z. On the History of the Hrushevs'kyj Collection (Fond)	16
PANOVA, M. A. and PANTJUXOVA, O. B. "Sincerely yours... M. Hrushevs'kyj" (Little Known Documents from the Family Archive)	18
MATJASH, I. B. "I have one joy — in my daughter..." (from letters of M.S.Hrushevs'kyj to K. M. Hrushevs'ka)	29
MYCYK, Ju. A. Correspondence: D. I. Javornyc'kyj to M. S. Hrushevs'kyj	38
Central State Historical Archive of Ukraine in L'viv (TsDIAL of Ukraine)	
MARTYNENKO, O. & SVARNYK, H. Documents and Materials of Myxajlo Hrushevs'kyj in the Archival Holdings	43
Central State Archive of Highest Agencies of Ukraine (TsDAVO of Ukraine)	
SHCHUS', O. J. March to November, 1917, in the Life of M. Hrushevs'kyj, the Statebuilder	48
State Archive of Odessa Ohlast', Manuscript and Early Printed Book Division of the O.M. Hor'kyj (Pjeshkov) Odessa National Scholarly Library	
XMARS'KYJ, V. M. & BJELOUSOVA, L. H. M. S. Hrushevs'kyj and Odessa Scholars	61
State Archive of the Ukrainian Security Service (SBU)	
PRYSTAJKO, V. I. & SHAPOVAL, Ju. I. Myxajlo Hrushevs'kyj in Unknown GPU-NKV Documents	69
Institute of Manuscripts of the V. I. Vernads'kyj National Library of Ukraine	
KIRZHAJEV, S. M. The Legacy of Myxajlo Hrushevs'kyj	79
A Document Without Further Commentary: Minutes of the Extraordinary Meeting of the Archeographic Commission of the All-Ukrainian Academy of Sciences (VUAN) on August 4, 1930	86
State Archives of the Russian Federation	
PAPAKIN, H. V. Documents on M. S. Hrushevs'kyj from Archival Repositories of the Russian Federation	87
BILOKIN', S. I. "A File About the Delegated From Halychyna (Galicia)... Professor M. Hrushevs'kyj" (From Holdings of the Ul'yanovsk Oblast State Archive)	92
PAS'KO, I. V. From the St. Petersburg Correspondents of M. S. Hrushevs'kyj: Letters to Aleksei Shakhmatov (Materials from the Archive of the Russian Academy of Sciences in St. Petersburg)	98
<hr/>	
Assistance to Archivists	
Standard Regulations on an Archival Subdivision of a State Agency, Agencies of Municipal Government, State Enterprises, Institutions and Organizations	110
Standard Regulations Relating to an Expert Appraisal Commission of a State Agency, Agencies of Municipal Government, Enterprises, Institutions and Organizations	112
<hr/>	
Information and Chronicle	
<hr/>	
At the Central State Archive-Museum of Literature and Art (TsDAMLM) of Ukraine	115
POKIDCHENKO, L. A. "And the righteous glory will be revived, the glory of Ukraine..."	116
SHEVCHENKO, S. L. Conference in Kirovohrad	118

Шановні колеги!

Рада Спілки архівістів України та редакційна колегія "Вісника САУ" запрошують Вас взяти участь в обговоренні актуальних проблем життя архівістів, реформування архівної справи в Україні та шляхів активізації діяльності місцевих відділень і осередків Спілки на сторінках "Вісника", черговий випуск якого зараз готується.

Повідомлення, запитання, побажання просимо надсилати за адресою: 252601, м.Київ, вул. Солом'янська, 24. Спілка архівістів України.

Телефон для довідок: 277-27-55.

До уваги працівників архівних установ

Українським державним науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства (УДНДІАСД) підготовлено **Перелік типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств, із зазначенням термінів зберігання документів.**

Перелік містить майже 2300 статей та охоплює всі види організаційно-розпорядчої, науково-технічної, науково-організаційної документації, яка утворюється в діяльності органів державної влади, підприємств, установ і організацій загальнодержавного, обласного, районного, міського, сільського рівня.

Він може використовуватися також підприємствами і організаціями недержавних форм власності.

Орієнтовна вартість одного примірника Переліку – 3 гривні.

Замовлення на Перелік із зазначенням необхідної кількості примірників слід направляти за адресою: *252601, м.Київ-110, вул. Солом'янська, 24. Український державний науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства.*

1-3 '96 **АРХІВИ
УКРАЇНИ**
ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Щойно вийшли у світ:

Грушевський М.С. Історія України-Руси. – В 11-ти т., 12-ти кн. – Т. IX-1. – К., 1996;

Епістолярна спадщина Михайла Грушевського (Покажчик до фонду № 1235 у ЦДІА України у м.Києві) / Упорядник І.Гирич. – К., 1996. – 107 с.

Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України готує до друку щоденники М.Грушевського студентських років та львівського періоду діяльності; спільно з іншими інституціями планується видання листування М.Грушевського з К.Студинським, листів великого вченого до українських літераторів, його неопублікованих прозових творів.

З питань придбання та спонсорської підтримки видань звертатися до Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України за адресою: 252601, м.Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4.

Тел. (факс) (044) 2285098.